

ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ...

Ένα κεράκι, χωρίς φλόγα, για τον Μπαράκ Ομπάμα

Του ΚΩΣΤΑ Γ. ΤΣΑΠΟΓΑ

Σε μερικές χώρες υπάρχουν κάποιοι που θα εκτιμούσαν τον Μπαράκ Ομπάμα μόνο αν αποδεικνυόταν ένα είδος Αμερικανού Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Αν δηλαδή κατέληγε ο τελευταίος πρόεδρος των ΗΠΑ που θα προήδρευε της διάλυσής τους κατά την κορύφωση των εσωτερικών συστημικών αδιεξόδων τους.

Οι περισσότεροι απ' αυτούς διατηρούσαν και διατηρούν κάποια, έστω ελάχιστη, επαφή με το περιβάλλον, με αποτέλεσμα να θεωρούν κάτι τέτοιο εξ αρχής αδύνατον και, άρα, να απορρίπτουν ολοκληρωτικά τον Ομπάμα από την πρώτη στιγμή. Κάποιοι άλλοι, ελάχιστοι, που φαντάζονταν τον μετασχηματισμό των ΗΠΑ σε κάτι ανάμεσα στην Ανδόρα και τη Σάνγκρι Λα, με καταλύτη τον Ομπάμα, είναι βέβαιο ότι σήμερα, ένα χρόνο μετά την ορκωμοσία του στις 20 Ιανουαρίου του 2009, αισθάνονται απογοήτευση.

Το θέμα όμως είναι ότι η λέξη «απογοήτευση» ακούγεται και μεταξύ «κανονικών» ανθρώπων, κυρίως στο εσωτερικό των ΗΠΑ, με αποτέλεσμα ο Μπαράκ Ομπάμα να έχει απολέσει δημοφιλία ταχύτερα από κάθε άλλο πρόεδρο (ακόμα και από τον Τζορτζ Μπους, ο οποίος αντιθέτως ήταν πιο δημοφιλής ένα χρόνο μετά την εκλογή του, με ό,τι και αν σημαίνει αυτό για τον προβληματισμό σχετικά με την ευθυκρισία του κοινού/εκλογικού σώματος). Η ερμηνεία είναι απλή. Για τους αντιπάλους του, τους Ρεπουμπλικάνους, ο Μπαράκ Ομπάμα απλώς επιβεβαίωσε τους χειρότερους φόβους τους: ότι πρόκειται για έναν Σοσιαλιστή, δηλαδή έναν πράκτορα του σκότους, που απεργάζεται την καταστροφή κάθε τι καλού και ιερού στον κόσμο. Οπως δηλαδή βλέπει σήμερα τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ και την «αντεπανάσταση» το ΚΚΕ, για να επιστρέψουμε στην αρχική αναλογία.

Κατά τον χρόνο που πέρασε, κάθε δήλωση του Μπαράκ Ομπάμα, για την οικονομία, το Γκουαντάναμο, τα βασανιστήρια και, πάνω απ' όλα, το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης απλώς επιβεβαίωσε τους χειρότερους φόβους τους. Από την

άλλη πλευρά, για πολλούς απ' αυτούς που τον ψήφισαν, κάθε πράξη του για την οικονομία, το Γκουαντάναμο, τα βασανιστήρια και, πάνω απ' όλα, το σύστημα υγειονομικής περίθαλψης, δείχνει ότι κακώς ανέστειλαν τον κυνισμό τους κατά τις τελευταίες εκλογές, επιτρέποντας στον εαυτό τους να επενδύσει κάποιες ελπίδες ουσιαστικής αλλαγής. Οπως πολύ σωστά επισημαίνει ο Νόαμ Τσόμσκι, ο Μπαράκ Ομπάμα είναι ένας «κεντρώος» πολιτικός. Ομως, σε σύγκριση με τον Τζορτζ Μπους (ή μάλλον τον Ντικ Τσένι και την αυλή των Πριγκίπων του Σκότους) το «κεντρώος» ακούγεται για κάποιους ριζοσπαστικό, έστω και αν αφήνει άλλους ανικανοποίητους.

Περιέργως, ο Ομπάμα διατηρεί περισσότερο την αίγλη του διεθνώς, παρά και το ισχυρό πλήγμα που του κατάφερε η άκαιρη βράβεισή του με το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης, για την οποία προσπάθησε να δείξει ότι δεν φέρει ευθύνη ο ίδιος. Εκτός των ΗΠΑ, η ανακούφιση από την εξαφάνιση των ιδεοληπτικών υστεριών της εποχής Μπους και η επιστροφή ενός, έστω και ατελούς, ρεαλισμού στις διεθνείς κινήσεις των ΗΠΑ επιτρέπουν επί του παρόντος να διατηρείται μια στάση αναμονής, προκειμένου να φανούν τα τελικά αποτελέσματα των διεθνών πρωτοβουλιών της Ουάσιγκτον.

Μέσα σε ένα χρόνο, η κυβέρνηση Ομπάμα επανέφερε τη σχέση με τη Ρωσία σε λειτουργικό «επαγγελματικό» επίπεδο, σταμάτησε τις χοντροκομμένες διχαστικές κινήσεις στην Ευρώπη και διεύρυνε τους

διαύλους επικοινωνίας με την Κίνα. Δεν είναι ξεκάθαρο τι ακριβώς έκανε στο Ιράκ (με την έννοια του τελικού αποτελέσματος), όπου η κατάσταση παραμένει ουσιαστικά απρόβλεπτη, ενώ είναι σαφές ότι ενισχύει τη στρατιωτική παρουσία στο Αφγανιστάν, ενδεχομένως και ως άλλοθι πριν αποφασίσει να αφήσει τη χώρα στην τύχη της.

Στην πραγματικότητα, ο Μπαράκ Ομπάμα δεν θα κριθεί τελικά από το πόσους στρατιώτες θα στείλει στο Αφγανιστάν ή θα αποσύρει από το Ιράκ. Σταδιακά, η αμερικανική εμπλοκή στις δύο αυτές χώρες μετατρέπεται σε ένα είδος αντιπερισπασμού, σε κάτι που τραβά την προσοχή από τα δύο κομβικά σημεία όπου η κρισιμότητα των διακυβευμάτων και των χειρισμών επιβάλλει πιο ψύχραιμες μεθόδους: το Μεσανατολικό και το Πακιστάν.

Σε ό,τι αφορά το Μεσανατολικό, αρχίζει πλέον να γίνεται εμφανές ότι η Ουάσιγκτον του Ομπάμα έχει αποφασίσει να αναθέσει τη σχετική εργολαβία στην Αγκυρα του Ερντογάν. Ξεκινώντας από το περυσινό Νταβός (συμπωματικά μόλις είχε αναλάβει την προεδρία ο Μπαράκ Ομπάμα), οι τουρκικές επιθέσεις στο Ισραήλ γίνονται όλο και πιο έντονες. Με την Ουάσιγκτον να μην αντιδρά στην ένταση μεταξύ των δύο κομβικών συμμάχων της, ενισχύεται σταθερά η αίσθηση ότι ο Μπαράκ Ομπάμα είναι αυτός που μιλά στο Ισραήλ διά στόματος Ερντογάν, ο οποίος λέει όσα δεν μπορεί να πει δημοσίως ο Αμερικανός πρόεδρος. Είναι επίσης εμφανές ότι η Τουρκία λειτουργεί στην ευρύτερη Μέση Ανατολή «in loco» ΗΠΑ,

αποτελεί δηλαδή ένα είδος «αντί αυτού» μέσω της οποίας ο Μπαράκ Ομπάμα τηρεί τις υποσχέσεις του για διάλογο όχι μόνο με τους φίλους αλλά και με τους αντιπάλους, συνδιαλεγόμενος, μέσω Αγκυρας, με τη Συρία, τη Χαμάς, τη Χεζμπολάχ και το Ιράν.

Στο Ιράν, καθώς η ισλαμική επανάσταση περνάει τις εσωτερικές αναταράξεις που ιστορικά συγκλονίζουν κάθε επαναστατικό καθεστώς στην εξέλιξη του (φυσικά και φυσιολογικά αντικείμενο εκμετάλλευσης ή και υποδαύλισης από άλλες δυνάμεις), οι ΗΠΑ μαζί με το Ισραήλ και, πιθανώς, τη Βρετανία χρησιμοποιούν με το ένα χέρι όσα αποσταθεροποιητικά εργαλεία διαθέτουν, προετοιμάζουν όμως με το άλλο χέρι την Τουρκία, ως μελλοντικό συνομιλητή της διάδοχης κατάστασης.

Εκεί που τα πράγματα καλύπτονται από τον ανοιχτό πόλεμο, είναι στο Πακιστάν. Με τα αμερικανικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη να χτυπούν συνεχώς στόχους στις φυλετικές περιοχές του Πακιστάν και τις αμερικανικές δυνάμεις να κυνηγούν Ταλιμπάν από την άλλη πλευρά των βουνών, στο Αφγανιστάν (και τις «ειδικές δυνάμεις» να δρουν κρυφά ένθεν κακειθεν) σηκώνεται κουρνιαχτός που σκεπάζει τις άλλες προετοιμασίες, τόσο σε ό,τι αφορά τον ρόλο της Ινδίας όσο και τον μελλοντικό ρόλο που θα αναλάβει το Ιράν αλλά και, πάλι, η Τουρκία, που ήδη προσφέρθηκε να μεσολαβήσει ανάμεσα στο ΝΑΤΟ και τους Ταλιμπάν.

Κατά μία έννοια, οι συμβολικές ημερομηνίες (100 πρώτες ημέρες, έξι μήνες, ένα έτος), που όλο και περισσότερο χρησιμοποιούνται με κάποια αυθαιρεσία για τη μέτρηση των επιδόσεων, αδικούν έναν πρόεδρο ή μία κυβέρνηση, καθώς δεν επιτρέπουν πάντα να προβλεφθεί η απόδοση πολιτικών, πρωτοβουλιών και κινήσεων που έχουν ήδη δρομολογηθεί. Με τον Ομπάμα να κλείνει την ερχόμενη Πέμπτη ένα χρόνο στην εξουσία, το μόνο σίγουρο είναι αυτό που, πέραν συναισθηματικών παραισθήσεων, ήταν προφανές εξ αρχής: δεν πρόκειται για έναν αντισυστημικό επαναστάτη αλλά για έναν κεντρώο ρεαλιστή πολιτικό. Για τα υπόλοιπα... το αποτέλεσμα θα δείξει.